

en particular potser des de la idea de 'armat lleugerament, sense cuirassa, sense protecció', és lògic que ens decidim pel germànic.

DERIV.: No hi ha documentació seriosa de la pretesa acc. de *escarit*, *-idament* «amortiguado» (estranya fins a Lab. 1839, que no apareix fins a Saura i Escrig). *Escaridament* (supra).

¹ Les dues coses van sovint juntes, car l'isolament augmenta l'acció denuciadora dels vents i de les aigües. El *cim escardalenc de Treizevents*, citat en l'article anterior, n'és un cas ben marcat. — ² D'ací potser vc, en un text picard, *escari* en el *Vengement Alexandre* de Gui de Cambrai, v. 235, on significaria «mince, peu corpulent», segons Jeanroy (*Rom.* LVI, 131) més aviat que «peu considérable» com admet el publicador Edwards.

ESCARLATA, de l'hispanoàrab *'isqirlāta* id., alteració del més antic *siqirlāt*, que per la seva banda ho fou de l'ar. *siqillāt* 'teixit de seda brocat d'or', pres del gr. bizantí *σιγιλλᾶτος* 'teixit de llana o de lli adornat amb marques en forma d'anelles o cercles', i aquest del ll. *TEXTUM SIGILLATUM* 'drap o tela segellats o marcats'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

Ja el tenim en l'estatut dels corraters de Perpinyà, de l'any 1295: «deven aver --- de corratadures de --- drap de Xaló, 4 drs.; de Roax --- blanch de Licamusa, presset vermeyl, *escarlata*, estam fort de grana. 18 drs. ---» (*RLR* v, 84). També figura en Desclot (veg. *AlcM*), en el Dicc. català-alemany de 1502 (S 906), etc.

La història i etimologia del mot fou estudiada llargament, i documentada, en les llengües orientals i en les principals romàniques ja en el *DCEC* II, 337, al qual bastarà remetre per als detalls. A la bibliografia allí citada es pot afegir encara Weckerlin, *Le drap escarlata*, Lió 1905, i la breu nota de Baist, *KJRPb.* VIII, i, 212. De *σιγιλλᾶτος* prové també, per conducte de l'ar. *siqlātūn*, el romànic *ciclató* (cat.; cast *ciclatón*; ibid., 337b10).

DERIV.: *Escarlatat* (*draps*), *-ats* 'draps de color d'escarlata': «que negú teyneyre qui tenga de peyrussa *escarlatats* ni rosses, no gaus maestreçar neguns draps ab senra ni ab caus», ordenament dels *tenyeires* o tintorers de Perpinyà, de l'any 1307; on *tenga* és el present de subjuntiu de *tenyir* (ll. TINGAT), no de *tenir* (com creu Alart, *RLR* VII, 59); un sol ex., del S. XIV en *AlcM*. *Escarlatí* adj. [1550]. *Escarlatina* 'tela semblant a l'escarlata' [1384]: «lo vi fir als nervis --- e fa plorar los huyls, e ls fa tornar roigs, que par que sien forrats de *escarlatina* vermella», StVicentF (*Sermos* I, 271.1); 'malaltia amb erupció cutània de color escarlata' [1839, Lab.]; *escarlatinada*; *escarlatinós*

Escarlet, V. *carlet* *Escarmandar*, V. cast. *escamon* ⁵⁵ *dar* (*DCEC*, *ESCAMOCHO*, II, 325a30ss.) *Escar-mat*, V. *escamnar*

ESCARMENT, 'càstig exemplar', 'desengany adquirint amb l'experiència', resulta de la síncope de *es-*

carniment, que igual que el cast. ant. *escarnimiento*, es troba antigament en la primera d'aquestes accepcions, en el S. XIV (en castellà en el XIII), i que significava pròpiament 'escarni', 'dany infligit a algú', i era derivat d'*ESCARNIR*: la mentalitat dels senyors medievals mirava el qui sofria un càstig com una persona violentament humiliada i avergonyida. □ 1.ª doc.: *escarniment* amb el sentit de 'càstig', fi S. XIV, cast. *escarnimiento* així 1258; *escarment*, 1426, 1460, etcètera.

«Lo diable axí poderosament senyorega alsunes donzelles e altres dones que no és dupte que Nostre Senyor d'açò no faça a la fi un gran *escarniment* e càstich per la gran supèrbia que han al cor» diu Eiximenis (*Libre de les Dones*, cap. 24). Així ho porten l'edició incunable (1495, f^o XIXb) i el vell ms. barceloní B, com comprovem directament; en el ms. més antic, A (f° 24r2), datat en el Rosselló en l'any 1426, el copista havia escrit primerament *escarment*, i es va esmenar ell mateix posant superscrita la síl·laba *ni* que s'havia saltat. És a dir que per a aquest escriba *escarment* i *escarniment* eren equivalents i va posar aquell per aquest, però adonant-se tot seguit que el seu model (molt possiblement l'autògraf d'Eiximenis mateix) duia *escarniment*, cuità a rectificar-se escrupolosament. El sentit, però, segons el context és el de 'càstig exemplar'.

El verb *escarnir*, tant en català com en castellà, llengua d'oc i portuguès, tenia a l'Edat Mitjana, a part de la seva acc. pròpia d'escarni, significats molt amplis: ultra els molt freqüents 'ultratjar' i 'burlar l'interès d'algú, enganyar-lo', no és rar que valgui per 'posar en afany o angoixa', 'turmentar' i, en general, 'causar dany' i fins 'castigar': «Los prínceps romans no an conegut que'l Fil de Déu aja ense<n>yat que les ídoles sien demonis --- de les quals Déus sia offendut e axí --- É'l no ls oja <trad. *exaudiat*> de res de què'l preguen; e, éls no exausén, que per diable sien caytivatz, e en la captivitat sien tan longuament *escarnitz* entró que, nuds de bé, les ànimes de lurs cors es quexen ---», *VidesR* (7r1). Sovint en castellà antic: «el tu Estevan, que anda *escarnido*», Berceo (*Milagros*, 255c); en l'Arx. de Hita *escarnido* és gairebé el mateix que 'castigat, punir' — «non quis comer tozino, agora soy *escarnido*» (767d); en el *Cuento del Emperador Otas* escrit a Lleó en el primer quart del S. XIV, *escarnir* és específicament 'castigar amb la pèrdua d'un membre': «aque'l fincase, que fuese cierto que sería *escarnido* de uno de sus miembros» com a versió del model francès «que cil que remaindra sera si vergoigniez, / com des membres a perdre iert a la cort jugiez».

I tampoc en la llengua occitana medieval no escassegen els fets anàlegs, en el verb i en el nom *quern*: «Jaufré, ieu remanc *escarnida* / en vostra mort! Mal aja vida / car seguentre vós, sà-m retén!», clama Brunissén (*Jaufré*, 147a1), «maudita mortz! Mal nos as *escarnitz*», R. Menudet (Rayn. III, 190b); «de gran malvestat s'aizina / dona que fai aital flor, / e pren nom de putana vil / --- / enquaras pren ma-